YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

6 päivänä maaliskuuta 2003 *

Asiassa C-6/02,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään H. van Lier ja J. Adda, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues ja A. Colomb, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY 28 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa sen oikeussuojan, joka kansallisessa oikeudessa on annettu nimitykselle "Salaisons d'Auvergne" sekä alueellisille merkinnöille "Savoie", "Franche-Comté", "Corse", "Midi-Pyrénées", "Normandie", "Nord-Pas-de-Calais", "Ardennes de France", "Limousin", "Languedoc-Roussillon" ja "Lorraine",

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari) ja F. Macken,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 5.12.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 10.1.2002 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY 28 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa sen oikeussuojan, joka kansallisessa oikeudessa on annettu nimitykselle "Salaisons d'Auvergne" sekä alueellisille merkinnöille "Savoie", "Franche-Comté", "Corse", "Midi-Pyrénées", "Normandie", "Nord-Pas-de-Calais", "Ardennes de France", "Limousin", "Languedoc-Roussillon" ja "Lorraine" (jäljempänä yhteisesti kyseessä olevat nimitykset).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

2 EY 28 artiklan mukaan jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. EY 30 artiklan mukaan kiellot tai rajoitukset, jotka ovat perusteltuja muun muassa teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi, ovat kuitenkin sallittuja siltä osin kuin ne eivät ole keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.

3 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 (EYVL L 208, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 17.3.1997 annetulla neuvoston asetuksella N:o 535/97 (EYVL L 83, s. 3; jäljempänä asetus N:o 2081/92) 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

— —

b) 'maantieteellisellä merkinnällä' alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimeä, jota käytetään nimeämään maataloustuotetta tai elintarviketta,

— joka on peräisin kyseiseltä alueelta, kyseisestä määrätystä paikasta tai kyseisestä maasta

ja

— jolla on määrätty laatu, maine tai muita ominaisuuksia, jotka liittyvät tähän maantieteelliseen alkuperään ja jonka tuotanto ja/tai jalostus ja/tai käsittely tapahtuu tietyllä maantieteellisellä alueella."

4 Asetuksen N:o 2081/92 mukaisesti maantieteellisen merkinnän suoja tulee kyseisen asetuksen 5—7 artiklassa säädetyn menettelyn jälkeen voimaan komission tekemällä rekisteröintipäätöksellä.

5 Asetuksen N:o 2081/92 17 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "kuuden kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaan tulosta jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle nimet, joilla on oikeudellinen suoja, tai jäsenvaltioissa, joissa suojajärjestelmää ei ole, käytössä vakiintuneet nimitykset, jotka ne haluavat rekisteröidä tämän asetuksen mukaisesti". Komissio rekisteröi kyseiset nimitykset siltä osin kuin ne ovat kyseisen asetuksen 2 ja 4 artiklassa määriteltyjen arviointiperusteiden mukaisia. Jäsenvaltiot voivat säilyttää kansallisen suojan näin ilmoitetuille nimityksille, kunnes päätös niiden rekisteröinnistä on tehty.

6 Lisäksi asetuksen N:o 2081/92 5 artiklan 5 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Jäsenvaltion on tarkastettava, että [rekisteröinti]hakemus on perusteltu ja toimitettava hakemus, 4 artiklassa tarkoitettu eritelmä ja muut päätöksensä perusteena olevat asiakirjat komissiolle, jos se arvioi, että hakemus täyttää tämän asetuksen vaatimukset.

Jäsenvaltio voi myöntää näin kuvatulla tavalla toimitetulle nimitykselle vain väliaikaisesti tässä asetuksessa tarkoitetun kaltaisen kansallisen suojan sekä tarvittaessa sopeutumiskauden kyseisen nimityksen toimittamispäivästä alkaen; ne voidaan myös myöntää väliaikaisesti samoilla edellytyksillä haettaessa muutosta tuotetta koskevaan eritelmään.

Väliaikainen kansallinen suoja lakkaa sinä päivänä, jolloin päätös rekisteröinnistä tehdään tämän asetuksen mukaisesti. Tätä päätöstä tehtäessä voidaan vahvistaa enintään 5 vuoden pituinen sopeutumiskausi edellyttäen, että kyseiset yritykset ovat laillisesti pitäneet kyseisiä tuotteita kaupan käyttämällä jatkuvasti kyseisiä myyntinimityksiä vähintään 5 vuoden ajan ennen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua julkaisemispäivää.

Edellä mainitun kansallisen suojan seuraukset tapauksessa, jolloin nimitystä ei ole rekisteröity tämän asetuksen mukaisesti, ovat yksin jäsenvaltion vastuulla.

Toimenpiteillä, jotka jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toisen alakohdan mukaisesti, on vaikutusta vain kansallisella tasolla eivätkä ne saa vaikuttaa yhteisön sisäiseen kauppaan.

Jos hakemus koskee nimitystä, joka koskee myös toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaa maantieteellistä aluetta, kyseistä jäsenvaltiota on kuultava ennen minkäänlaisen päätöksen tekemistä."

Kansallinen lainsäädäntö

7 Asetuksen N:o 2081/92 voimaantulon johdosta Ranskan hallitus antoi 3.1.1994 loi n° 94-2 relative à la reconnaissance de qualité des produits agricoles et ali-

mentaires -nimisen lain (maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laadun tunnustamista koskeva laki nro 94-2, Journal officiel de la République française; jäljempänä JORF 4.1.1994, s. 131; jäljempänä laki nro 94-2). Code de la consommationin (kuluttajalaki), sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 94-2, (jäljempänä kuluttajalaki), 115-23-1 §:ssä säädetään seuraavaa:

" — —

— — Merkintään tai vastaavuustodistukseen ei saa sisällyttää maantieteellistä mainintaa, jota ei ole rekisteröity suojattuna maantieteellisenä merkintänä.

Jos hallintoviranomainen on kuitenkin hakenut tämän maantieteellisen maininnan rekisteröintiä suojattuna maantieteellisenä merkintänä, merkintä tai vastaavuustodistus voi sisältää tämän maininnan, myös erityisissä ominaisuuksissaan, siihen saakka kunnes päätös sen rekisteröinnistä tehdään.

— —

Maataloustuotteet ja elintarvikkeet, jotka ennen maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laadun tunnustamisesta 3.1.1994 annetun lain nro 94-2 julkaisemista on varustettu maatalousmerkinnällä tai vastaavuustodistuksella, saavat edelleen sisältää maininnan maantieteellisestä alkuperästä ilman, että niitä koskisi suojatun maantieteellisen merkinnän suoja, kahdeksan vuoden ajan edellä mainitun lain julkaisemista lukien."

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

8 Komissio kehotti Ranskan tasavaltaa virallisella huomautuksella esittämään huomautuksensa ja lähetti sille tämän jälkeen EY:n perustamissopimuksen 169 artiklassa (josta on tullut EY 226 artikla) määrätyn menettelyn mukaisesti 28.4.1999 päivätyllä kirjeellä perustellun lausunnon. Kyseisessä lausunnossa komissio katsoi muun muassa, että Ranskan tasavalta ei ollut noudattanut EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se oli pitänyt voimassa kysymyksessä oleville nimityksille annetun kansallisen suojan. Se kehotti Ranskan tasavaltaa toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa lausunnon tiedoksiannosta. Ranskan viranomaisten komissiolle kyseisen lausunnon johdosta toimittamat tiedot huomioon ottaen komissio katsoi, ettei Ranskan tasavalta ollut noudattanut lausunnossa esitettyjä pyyntöjä ja päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Asiakysymys

9 Komissio katsoo, että Ranskan lainsäädännön mukaisten merkintöjen yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa on arvioitava EY 28 ja EY 30 artiklan perusteella siten, että kyseisiä määräyksiä tulkitaan etenkin suhteessa asetuksen N:o 2081/92 säännöksiin.

10 Komissio korostaa "Salaisons d'Auvergne" -nimityksen osalta, että Ranskan viranomaiset ovat katsoneet, että tätä nimitystä pitäisi hakea rekisteröitäväksi

maantieteellisenä merkintänä asetuksen N:o 2081/92 5 artiklan nojalla. Komissio ei kuitenkaan ole varma siitä, voidaanko tämä nimitys rekisteröidä, koska kyseisen asetuksen mukaan voidaan rekisteröidä tietty tuote tai elintarvike, eikä ilmaisun "salaisons" (suolaliha) piiriin kuuluvan kaltaisten tuotteiden ryhmää. Komissio katsoo joka tapauksessa, että koska nimityksen "Salaisons d'Auvergne" rekisteröintiä ei ole haettu, Ranskan viranomaiset eivät voi pätevästi vedota kyseisen asetuksen 5 artiklan 5 kohtaan, jossa niille on annettu mahdollisuus suojata siirtymäkauden ajan kansallisesti kyseinen nimitys siihen asti, kunnes yhteisön päätös sen rekisteröinnistä tehdään.

11 Muiden kyseessä olevien nimitysten osalta komissio toteaa, että vaikka kuluttajalain L. 115-23-1 §:ssä säädetäänkin, että merkintään "ei saa sisällyttää maantieteellistä mainintaa, jota ei ole rekisteröity suojattuna maantieteellisenä merkintänä", siinä asetetaan kuitenkin siirtymäaika, joka on kahdeksan vuotta lain nro 94-2 julkaisemisesta lukien ja jonka kuluessa sellaiset tuotteet tai elintarvikkeet, joille on myönnetty merkintä ennen kyseessä olevan lain julkaisemista, saavat edelleen sisältää maininnan maantieteellisestä alkuperästä ilman, että niitä koskisi suojatun maantieteellisen merkinnän suoja. Komissio tarkentaa ottavansa huomioon ne mahdolliset tekniset vaikeudet, joita taloudelliset toimijat ja toimivaltaiset alueelliset elimet voivat kohdata merkintöihin liittyvän säännöstön kokonaisuudistuksen yhteydessä. Se ei kuitenkaan voi hyväksyä kahdeksan vuoden siirtymäaikaa, joka merkitsee EY 28 ja EY 30 artiklan määräysten rikkomista.

12 Komissio väittää, että Ranskan säännökset, joilla kyseessä olevat nimitykset otetaan käyttöön, voivat vaikuttaa tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen jäsenvaltioiden välillä etenkin siltä osin kuin niillä suositaan kotimaista alkuperää olevia tavaroita tuontitavaroiden kustannuksella. Kyseisten säännösten soveltaminen itsessään luo ja ylläpitää näiden tavararyhmien erilaista kohtelua.

13 Kyseessä olevien nimitysten tarkoituksena on ilmoittaa kuluttajalle, että tällaisilla nimityksillä varustettu maataloustuote tai elintarvike on peräisin tietyltä alueelta. Sen jälkeen kun voimaan tuli asetus N:o 2081/92, jonka tarkoituksena on erityisesti määritellä ne yksinomaiset edellytykset, joita voidaan asettaa sellaisen nimityksen suojaksi, joka perustaa yhteyden toisaalta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä toisaalta tietyn maantieteellisen alkuperän välille, alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suoja voidaan kuitenkin toteuttaa enää vain tällä asetuksella määritellyissä rajoissa.

14 Vastineessaan Ranskan hallitus ei kiistä sitä, että Ranskan oikeus ei lain nro 94-2 säätämisen johdosta ollut yhteisön oikeuden mukainen.

15 Ranskan hallitus väittää kuitenkin komission vastaukseen antamassaan vastauksessa, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on lopetettu uuden lainsäädännön antamisella. Se toteaa tältä osin seuraavaa:

— nimitys "Salaisons d'Auvergne" on poistettu ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires ruralesin ja secrétaire d'État aux Petits et moyennes entreprises, au Commerce, à l'Artisanat, aux Professions libérales et à la Consommationin 12.8.2002 tekemän arrête portant modification d'arrêtés relatifs aux labels régionaux -nimisen päätöksen (JORF,

11.9.2002, s. 15051, alueellisia merkintöjä koskevien päätösten muuttamisesta tehty päätös; jäljempänä yhteinen päätös) 6 §:llä

— alueellisen merkinnän "Savoie" osalta yhteisen päätöksen 1 §:stä seuraa, että nimitykset "jésus, rosette", "pur jus de pomme de Savoie" ja "plants de vigne de Savoie" on poistettu

— vaikka alueellisen merkinnän "Franche-Comté" osalta ei muodollisesti ollut tarpeen tehdä mitään muutoksia, yhteisen päätöksen 2 §:stä kuitenkin seuraa, ettei maininta "morbier au lait cru" ole enää suojattujen nimitysten luettelossa

— alueellinen merkintä "Corse" on kumottu ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires ruralesin 12.8.2002 tekemällä arrêté portant abrogation d'un règlement général de label agricole -nimisellä päätöksellä (maatalousmerkintöjä koskevan yleisen säännöstön kumoamisesta tehty päätös, JORF 11.9.2002, s. 15051)

— alueellisen merkinnän "Midi-Pyrénées" kumoaminen perustuu yhteisen päätöksen 3 §:ään

— alueellisen merkinnän "Nord-Pas-de-Calais" osalta ainoastaan nimitykset, joiden maantieteelliseksi merkinnäksi rekisteröintiä koskevat hakemukset ovat vireillä, ovat yhteisen päätöksen 4 §:n mukaisesti edelleen suojattujen nimitysten luettelossa

— alueellista merkintää "Ardennes de France" koskevat säännökset on kumottu, kuten yhteisen päätöksen 5 §:stä ilmenee

— alueellisen merkinnän "Lorraine" osalta kyseiseen merkintään perustuvat nimitykset on rekisteröity maantieteellisiksi merkinnöiksi neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesta maantieteellisten merkintöjen ja alkuperäisnimitysten rekisteröinnistä 12 päivänä kesäkuuta 1996 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1107/96 (EYVL L 148, s. 1), ja

— alueellisten merkintöjen "Normandie", "Limousin" ja "Languedoc-Roussillon" osalta kansallisen oikeuden saattaminen yhteisön oikeuden mukaiseksi ei edellytä mitään kansallisen oikeuden muutoksia.

16 Tältä osin on aiheellista muistuttaa, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä (ks. mm. asia C-352/01, komissio v. Espanja, tuomio 7.11.2002, Kok. 2002, s. I-10263, 6 kohta).

17 Esillä olevassa asiassa Ranskan tasavalta ei kuitenkaan kiistä sitä, etteikö se olisi jättänyt toteuttamatta yhteisön oikeuden noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä perustellussa lausunnossa tätä varten asetetussa määräajassa.

18 Jäsenvaltio ei lisäksi voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut yhteisön oikeudesta johtuvia velvoitteitaan (ks. mm. asia C-13/00, komissio v. Irlanti, tuomio 19.3.2002, Kok. 2002, s. I-2943, 21 kohta).

19 Kanne on näin ollen hyväksyttävä.

20 Tämän johdosta on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY 28 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole perustellussa lausunnossa asetetussa määräajassa lakkauttanut kansallisessa oikeudessa kyseessä oleville nimityksille annettua oikeussuojaa.

Oikeudenkäyntikulut

21 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Ranskan tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Ranskan tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY 28 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole perustellussa lausunnossa asetetussa määräajassa lakkauttanut sitä oikeussuojaa, joka kansallisessa oikeudessa on annettu nimitykselle "Salaisons d'Auvergne" sekä alueellisille merkinnöille "Savoie", "Franche-Comté", "Corse", "Midi-Pyrénées", "Normandie", "Nord-Pas-de-Calais", "Ardennes de France", "Limousin", "Languedoc-Roussillon" ja "Lorraine".**

2) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Puissochet Gulmann Macken

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä maaliskuuta 2003.

R. Grass

kirjaaja

J.-P. Puissochet

kolmannen jaoston puheenjohtaja